

נייר עמדה בנושא

הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון מס' 12; הוספת ימי חופשה לפי בחירת העובד), התשע"ג-2013

מבוא

"הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון מס' 12; הוספת ימי חופשה לפי בחירת העובד), התשע"ג-2013", שהגיש חבר הכנסת חיים כץ, מטרתה להסדיר בחוק את חגי השומרונים ולאפשר לנמנים על דת זו ליהנות מימי חופשה בגין המועדים הנחגגים על פי אמונתם, כפי שזוכים להם בני הדתות האחרות בישראל. השומרונים, להבנתם, משייכים את עצמם לבני ישראל, וחוגגים את חגי ישראל הנזכרים בתורה. עם זאת, מועדי השומרונים חלים בימים שונים מן המועדים של היהודים. מטרת נייר עמדה זה לבחון הצעת חוק זו מנקודת מבט יהודית.

המבט היהודי

רבני "צהר" מבקשים לתמוך בהצעת החוק מן הסיבות הבאות:

- 1. רגישות לצורכי העובד.** התורה וחכמינו הדגישו את הרגישות הרבה שיש לנקוט כלפי העבדים, והרמב"ם מרחיב אותה וכולל בה גם עבדים שאינם יהודים.¹ תפיסה זו נובעת מן העובדה שעל פי התורה, כל בני האדם נבראו בצלם א-לוהים, וקרבתם לא-ל תלויה במעשיהם בלבד. וזה לשון המדרש בעניין זה: "בין ישראל בין גוי גוי בין איש בין אישה, הכול לפני המעשה שהוא עושה, כך רוח הקודש שורה עליו" (תנא דבי אליהו, פרשת מקץ). מתוך רגישות זו, ראוי לאפשר לעובדים ימי מנוחה המתאימים ללוח השנה המקובל בקהילה שהם חיים בה.
- 2. רגישות כלפי המיעוטים בישראל.** כיהודים, שחוו על בשרם את הזרות במגורים בארץ לא להם במשך כאלפיים שנה, ראוי שנהיה רגישים כלפי המיעוטים הגרים בתוכנו. תורת ישראל מדגישה עשרות פעמים שלא לפגוע בגרים, שאינם יהודים, ואף לאהוב אותם, כגון בפסוק: "וְאַהֲבַתְּם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (דברים י, יט). נראים הדברים שהמיעוט השומרוני החי במדינת ישראל נחשב כגר לעניין זה, ועלינו להיות רגישים למנהגיו.
- 3. השומרונים כבעלי דת אחרת.** על פי ההלכה, השומרונים אינם נחשבים יהודים,² ומשום כך אין סיבה שיחגגו בימי החג היהודיים ולא יזכו בימי חופש בימי חגיהם כפי שזוכים לכך בני הדתות האחרות בישראל.
- 4. מעמד המיעוטים כגרים תושבים.** אף על פי שהמקרא מתאר את השומרונים כעובדי עבודה זרה (מלכים ב יז, יג), בימינו יש לדאוג למחייתם וכל צורכיהם כפי שהתורה מחייבת אותנו לנהוג בגר תושב,³ הן מצד העובדה שאם לא ננהג במיעוטינו בדרכי נועם, לא ינהגו ביהודים בדרכי נועם בכל מקום שהם מיעוט,⁴ הן מצד העובדה שהם עומדים בכל מה שהתורה דורשת ממי שאינו יהודי.⁵

- ¹ "מדת חסידות ודרכי חכמה שיהיה אדם רחמן ורודף צדק, ולא יכביד עולו על עבדו, ולא יצר לו, ויאכילהו וישקהו מכל מאכל ומכל משתה. חכמים הראשונים היו נותנין לעבד מכל תבשיל ותבשיל שהיו אוכלין, ומקדימין מזון הבהמות והעבדים לסעודת עצמן... וכן לא יבזהו ביד ולא בדברים. לעבדות מסרן הכתוב, לא לבושה. ולא ירבה עליו צעקה וכעס, אלא ידבר עמו בנחת וישמע טענותיו... וכן במדותיו של הקב"ה, שצונו להדמות בהם, הוא אומר 'ורחמיו על כל מעשיו'. וכל המרחם, מרחמין עליו, שנאמר: 'ונתן לך רחמים ורחמך והרבך' (דברים יג, יח)". (רמב"ם, עבדים ט, ח). {עדיף מלא כבהערה הבאה}
- ² תלמוד בבלי חולין ו ע"א; רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאות ב, י; שולחן ערוך ב, ח.
- ³ רמב"ן, השמטות הרמב"ם לספר המצוות, עשה טז; מסכת גרים ג, ד.
- ⁴ הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, "זכויות המיעוטים לפי ההלכה", בתוך **תחומין** ב, עמ' 169; הרב חיים דוד הלוי, "דרכי שלום ביחסים שבין יהודים לשאינם יהודים", בתוך **תחומין** ט, עמ' 71.
- ⁵ "וי"ל שאומה שלמה שהיא מתנהגת בנימוסין כאלה יהיו חשובין לענין זה כגרי תושב" (הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שו"ת משפט כהן סא); הרב יהודה גרשוני, "המיעוטים וזכויותיהם במדינת ישראל לאור ההלכה", בתוך **תחומין** ב, עמ' 180; הרב נחום אליעזר רבינוביץ, מלומדי מלחמה, סימן מג.